

שופתי ה'ח

מטרתנו: להאיר ענין מבקשי ה', לסייע ליבנם בעסק פנימיית תורת החסידות במושגת רבינו הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים ולדעת את המעשה אשר יעשו לקיים מצוות ה' באופן הראוי ובכונה נכונה

חן החסידות

ביאור מאמר אחד מספרי חסידות עם הקדמות וכללים מספרי שפתי חן, וביאור משולב

ספר השבוע:

אגרא דבלה (ד"ה ויחר אף יעקב)

הקדמות וכללים

(א) עשר ספירות: הש"ת משיפע בכל רגע שפע חיות לכל הנבראים דרך העשר ספירות הקדושות, שהם: כתר חכמה בינה, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד מלכות (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ה). ואלו העשר ספירות מתחלקים לחמשה [ומרומום בד' אותיות שם ה"ה" וקוצו של יוד] שהם, כתר, חכמה, בינה, תפארת [שבתוכו מתחברים כל ששה ספירות חג"ת נה"י], ומלכות (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ב').

(ב) תפארת ומלכות: עיקר הנהגת העולם הזה הוא על ידי ספירות תפארת ומלכות, שעל ידי יחוד תפארת [הכולל בתוכו שש ספירות חג"ת נה"י] ומלכות, אז התפארת משיפע כל מיני שפע טוב מאור אין סוף ב"ה דרך כל הספירות, אל תוך המלכות, והמלכות היא המקבלת את כל השפע, והיא נותן טרף לביתה וחוק לנערותיה, הם כל הנבראים התחתונים הנשפעים ממדת המלכות (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז).

(ג) זעיר אנפין: ספירת תפארת נקרא זעיר אנפין שפירושו 'פנים קטנים' (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, עמ' קכט), הטעם, לפי שכשהקב"ה משתמש ומתלבש בספירת תפארת להנהיג את העולם, אז הקב"ה משפיל את עצמו מרוממות גדלו להיות נתפעל ממעשי התחתונים, ולהאיר להם פנים במדה מוגבלת, באופן שאם יוכשרו מעשיהם אז יתרבה השפע בתפארת במדה מרובה. ואם חס ושלום יקלקלו מעשיהם יתמעט השפע בתפארת, וכיון שספירה זו נתפעל ממעשי התחתונים, ואינו יכול לסבול מעשיהם הרעים, לכך נקרא זעיר אנפין, המורה מיעוט סבלנות למעלה כביכול (מבואר שם בעמ' קל, ושם באות ט').

(ד) אריך אנפין: ספירת ה'כתר' נקרא אריך אנפין שפירושו 'פנים ארוכים' (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה י, עמ' רד), הטעם, לפי שכשהקב"ה משתמש ומתלבש בספירת כתר להנהיג בזה העולם, אז אינו מסתכל אם התחתונים ראויים במעשיהם, רק מאיר להם פנים ברחמים לאין קץ, ויכול לסבול אפילו כשמעשיהם אינם ראויים, ומאריך אף עד שיעשו תשובה שלימה, וכמו שכתוב 'וחנותי את אשר אחון' אף על פי שאינו הגון ואינו כדאי, שהוא הנהגת העולם על ידי ספירת 'כתר' (מבואר בשפתי חן הכללי שם באות יד, ובקדמה ז עמ' קל, ושם באות טא).

(ה) י"ג תיקוני דיקנא דאריך: האופן איך הקב"ה משיפע הארת הבהר [הנקרא אריך אנפין] למטה, הוא על ידי צינורות דקים הנרמזים באדם התחתון בהזקן שלו, וכמו שיש לאדם התחתון י"ג חלקים בתוך הזקן, כך יש למעלה בספירת הכתר י"ג מכלילין דרחמי, שהם: אל, רחום, וחנון, אך, אפים, ורב חסד, ואמת, נוצר חסד, לאלפים, נושא עון, ופשע, וחטאה, ונקמה. ונקראים י"ג תיקוני דיקנא דאריך אנפין (י"ג תיקונים של הזקן הקדוש), ובאלו הי"ג מדות הקב"ה מרחם על התחתונים ומשיפע להם אפילו כשאינם ראויים לפי מעשיהם.

(ו) ט' תיקוני דיקנא דזעיר: בספירת תפארת [הנקרא זעיר אנפין]

נמצאים רק ט' תיקוני דיקנא, והטעם, כיון שהנהגה של התפארת הוא מוגבלת ומצומצמת לפי מעשי התחתונים, על כן אין השפע היורד ממנו יוצא רק בצמצום והגבלה, ועל כן ישנם רק צינורות מועטים, כדי שהשפע ילך במדה ובמשקל לפי מעשי התחתונים (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז).

(ז) י"ג תיקוני דיקנא בזעיר אנפין: כשהקב"ה רוצה שהעולם יתנהג ברחמים גמורים אפילו כשמעשי התחתונים אינם ראויים, [נגון בשבת בסעודה שלשית, ובכל חודש אלול, ובעת אמירת ה' ה', ועוד זמנים של 'עת רצון'], אז הקב"ה פועל שהכתר הנקרא אריך אנפין יוכין ראשו כביכול ויסתכל על פני התפארת הנקרא זעיר אנפין, ואז יורד הארה נפלאה מן ה'כתר' דרך מעבר ה"ג תיקוני דיקנא שלו, שהם הי"ג מדות של רחמים הנמצאים שם, ומאירים כולם בה'תפארת, ואז נתרבה הדיקנא של ה'זעיר אנפין' מט' תיקונים ל"ג תיקונים, עד שגם ה'זעיר אנפין' נעשה רחמים גמורים כמו 'אריך אנפין', והעולם הזה מתנהג אז ברחמים לאין קץ שלא לפי ערך מעשי התחתונים (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה י, עמ' ריג באות טז).

(ח) במזלא תליא מילתא: היות והקב"ה רוצה בקיום העולם, על כן תלה עיקרי ההשפעות הנצרכים לקיום ומעמד העולם, שהם 'בני חיי ומוזני', שלא יבואו על ידי השפעת הזעיר אנפין ששם הולך הכל על ידי זכות התחתונים, שאז יש חשש שגם חס ושלום לא יוכשרו מעשיהם, ויחסר מהם עיקרי ההשפעה ויחרב העולם, רק השפעות הללו קבע וייסד שיבואו דייקא על ידי השפעת ה'כתר' דרך הי"ג תיקוני דיקנא. הנקראים באופן כללי הנהגת ה'מזל', שכל ההשפעה שלהם יורד ו'נוול' כמו נחל בלי שום עיכוב, כדי שתיקנים העולם בכל אופן בין כשהם ראויים ובין כשאינם ראויים חס ושלום. וכל זה מרומז במה שאמרו בגמרא: בני חיי ומוזני לאו בזכותא [-זעיר אנפין] תליא, אלא במזלא [-אריך אנפין] (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה כ, ושם באות טז-יז, שפתי חן לחנוכה בשפתי חן, ושם באות ג-ד).

(ט) מזל עליון, מזל תחתון, הגם שכל הי"ג מכלילין דרחמי נקראים באופן כללי הנהגת ה'מזל', מכל מקום בפרטות נקראים כן השני תיקונים היותר עיקריים מכל הי"ג תיקונים, שהם מדת נוצר חסד ומדת נקמה, שהם נרמזים בחלק הארוך של הזקן היורד מהפה עד החזה, חלק החיצון נקרא 'נוצר חסד', וחלק הסמוך לגוף נקרא 'נוקמה', ושניהם נקראים מזל 'נוצר חסד' נקרא מזל העליון, ו'נוקמה' נקרא מזל התחתון, ועל ידי שני מזלין האלו ביחד יורד השפע אחר כך להתפארת העומד למטה (מבואר בשפתי חן הכללי שם, ושפתי חן לימים נוראים הקדמה ב).

(י) היכל הזכות: בעולם הבריאה מתחלקים העשר ספירות על פי סדר של שבע היכלות, כל היכל יש לו שם בפני עצמו, כגון ספירת גבורה הוא בהיכל הנקרא היכל הזכות. כי מצד מדת הגבורה צריכין להסתכל תמיד על ה'זכות' אם הוא ראו או לא, אבל מצד מדת החסד אין מסתכלין על הזכות, רק ומשיפעים כלולם אף למי שאין לו 'זכות' (מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ט, עמ' קצא ושם באות ל).

חן השבוע

מאמר התבוננות בענין הפרשה והזמן

מי המה רחל ולאה ?

הרה"ק רבי מרדכי מ'לעכאוויטש זלה"ה מגדולי הצדיקים תלמידי תלמידיו של מרן הבעל שם טוב זלה"ה היה לו מנהג, שבשבת פרשת ויצא לא אמר שום דברי תורה בעת השלחן אשר לפני ה', וכאשר שאלו אחד מתלמידיו החשובים הה"ק ר' שלום ווילייקער ז"ל למה משנה מדרכו בכל שבת, ענה ואמר: בפרשה זו רואין שנעשה תורה שלימה ממה שאיש יהודי עושה בעניני 'עולם הזה', אוכל ושותה, מוליד בנים, עוסק בעסקי פרנסה אפילו בקצת ערמימיות, אם הוא לשם שמים, וזה התורה, ואין צריכין להוסיף לה עוד דברי תורה (בית אברהם בפרשה זו).

מתאמרא בשם צדיקים, שאלו הפרשיות של ימי החורף מעוטפים עם 'דיקע פעלץ', כי בימים הללו שורר קרירות גדולה בעולם וצריכין להתעטף בבגדים עבים להתחמם, וכל מה שנעשה בעולם הכל הוא בהשגחה מיוחדת מן השמים, וגם זאת הוא הוראה מיוחדת שבזמן הקרירות ברוחניות שהנשמה רועד מקור, ונפשה צמיאה ומבקשת קצת חמימות והתערורות, צריכים אנו לרחם עליו ולחממו, כמו שאמר הרה"ק מרוזין זלה"ה שבעיקבתא דמשיחא יהיה מבול של אפיקורסת, והעצה היחידית יהיה להתאסף ולספר מעשה הצדיקים, ובשם הרבי ר' מענדלע מרימינוב זלה"ה נאמר שקודם ביאת המשיח יהיה קרח הנורא ויצטרכו להתאחו היטב שלא יפלו, והאחזיה הוא לספר 'סיפורי צדיקים', כידוע שפעם אחת שאל הרה"ק בעל דברי חיים זלה"ה מאיזה מלמד אם הוא לומד מוסר עם התלמידים, ענה 'הן בודאי', ושאלו באיזה ספר, אמר שם הספר אורחות צדיקים או שערי תשובה או כיוצא בזה, אמר מרן מצאנו בלהב קודש "מוסר מיינס מעשיות פון רבי ר' אלימלך און רבי ר' זושא".

ולכן בזמן כזו ששורר קרירות גדול בעולם, אזי חובת היהודי לחמם עצמו עם סיפורי מעשיות של האבות הקדושים, כאמרם ז"ל (בראשית רבה ט ה, מובא ברש"י) 'יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, ואמרו צדיקים הכוונה שטובה לדבר מסיפורי עבודת ה' של האבות כי זה מביא לידי מעשה, ויביא מלא חפנים 'חיווק' לראות האיך עברו ימי חייהם עלי ארץ, אף יותר מתורתן היינו התמדת התורה שלהן, ולכן נכתב בתורה רק הסיפורים וגלגולי סיבות מהקישוים שעברו עליהם, ולא נכתב ה'געשמאקע עבודה' שהיה להם, כמו שרואין בפרשה זו שיעקב אבינו שהיה בבית

הקדמה

ספר סידורו של שבת (המשך הקדמת הספר)

ב"ה ושכינתיה, לכן הסתירו לגמרי את גדולתם בתורה, עד שסברו המתנגדים באמת שהחסידיים אינם לומדים תורת הנגלה.

וכבר הובאו הדברים בנעימה בספר הקדוש דגל מחנה אפרים (פ וקרא) בשם הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף מפולנאה זלה"ה, על מה שאומרים העולם שהלומדים לערנן יא והחסידיים לערנן ניט, שהאמת הוא שהלומדים כל מה שלומדים יותר הם בעיניהם, ויחשב בעיניהם שכבר למדו הרבה כל הצורך, והחסידיים כל מה שלומדים יותר הם יותר קטנים בעצמם, וזהו כל מגמתם שלומדים את עצמם להיות קטנים ושפלים בעצמם, והוא שרימוזו 'אלף זעירא', אלף לשון לימוד זעירא להקטין עצמם, עיי"ש.

לא רצה להראות כוחו בתורה:

ומסופר על הרה"ק בעל ערבי נחל זלה"ה שסבל רבות מבני עירו על מה שנסוע אל רבו הרה"ק רבי משולם פייבוש מזביריא זלה"ה בעל יושר דברי אמת שאינו מפורסם לגדול בתורה, ולכן כשפעם אחת הוצרך הרה"ק בעל יושר דברי אמת לעבור דרך עיר 'סראקא' מקום רבנותו של הערבי נחל, רצה להראות להתלמידי חכמים שבעיר גדלות רבו בתורה בכדי לסתום את טענתם התמידית נגדו, לכן אמר להלומדים שבעיר שיכינו לעצמם איזה קושיות חזקות בש"ס ופוסקים וישאלו את פי רבו, ויתוכחו לדעת גדלותו בתורה, אכן כאשר הגיע היושר דברי אמת לעיר סראקא, ונכנס לבית המדרש, סובבוהו הלומדים וערכו לפניו שש קושיות חמורות בש"ס, וכשגמרו דבריהם וחיכו למוצא פיו, השיב להם שיש לו מענה של שני תיבות על כל הקושיות שלהם, והוא: **איני יודע!**

דרך החסידיים להצניע גדלותם בתורת הנגלה:

בסיום הקדמת הספר הקדוש הזה סידורו של שבת מתפלל רבינו המחבר זלה"ה, שיזכה להוציא לאור ספרו על התורה באר מים חיים בנוסף לחידושי הרבים על סוגיות הש"ס, ובגודל ענוותנותו מוסיף, אולי יהיו אנשים שיסברו שהמחבר ספר הזה לא היה תלמיד חכם בתורת הנגלה, ולא ירצו לקבל את דבריו בחשבם שלא נבנו על יסודות ההלכה, לכן מביא פלפול ארוך בדבר הלכה כדי שיראו שהיה יודע גם תורת הנגלה. ידוע שכאשר זכינו להתגלות אורו הנפלא של מרן הבעל שם טוב בעולם נתהווה סערה גדולה על ידי המתנגדים, כי עד אז היו שני חלקים נפרדים בהכלל ישראל, (א) לומדים ובני תורה, (ב) המון העם אנשים פשוטים, והיתה מרחק רב ביניהם כי הלומדים החזיקו עצמם כאילו הם העיקר של הכלל ישראל והביטו על הפשוטי עם בביטול יתירה, ולעומתם אנשים פשוטים הרגישו עצמן באמת כנבזים ושפלים כאילו לא להם ניתנה התורה, ואז בא הבעל שם טוב והיפך הקערה על פיה, וגילה כי הענוה ושבירות לב של האנשים פשוטים חשובה ביותר אצל השי"ת מהגיאות של הלומדים, ואדרבה תלמיד חכם המתגאה בתורתו מרוחק מאוד מזהקב"ה עד שאומר 'אין אני יכולים לדור בדירה אחת', ולכן הגם שכל החסידיים מלאו כריסם בש"ס ופוסקים בקדושה ובטהרה, עם כל זה בהיות שעיקר תכליתם היתה לשבור את האנוכיות ולהתבטל קמיה שכיתא כעפרא דארעא, וכל עסקם היתה לעשות נחת רוח לייחד קודשא

המשך בעמוד ג'

חן החסידות

המשך מעמוד א'

ביאור משולב

דרך המשבת אור הי"ג מדות של רחמים

תוכן הענין: ב'עת רצון' הקב"ה מאיר הי"ג מדות של רחמים מספירת 'כתר' להאיר בה'תפארת' וזוהו בא השפעת בני חיי ומזוני

'אצרהס יצחק יעקב רחל', להורות שאלו תתע"ו נימין מאירין אל 'תפארת' הכלול מג' קוין חסד גבורה תפארת, שהם אברהם יצחק יעקב ו'מלכות' הנקרא רחל, עיי"ש. הרי שהשפעת י"ג תיקוני דיקנא ד'אריך אנפין' מכונה בשם 'פרי בטן'.

וזה היה הויכוח בין יעקב ורחל, שרחל סברה שעדיין לא זכו לבנים בשביל שנתגברו הדינים מחמת חטאו של יעקב [שהוא המרכבה לתפארת, הנקרא זעיר אנפין] חס ושלום, ובשביל זה מנע הקב"ה מהם השפעת הי"ג תיקוני דיקנא ד'אריך', כאמור למעלה ד'כשהדינים גוברים אינו מסתכל פני אריך בפני זעיר אנפין, ומטעם זה לא זכו לבנים, שהרי בני חיי ומזוני לאו בזכותא [-זעיר אנפין] תליא, רק במזלא [-אריך אנפין].

ועל זה ענה יעקב ואמר כמו **שכתב יצחק רחל יעקב צְרָתְל וַיֵּאמֶר הַתַּחַת הַלְהִיט לְנִכְי**, פירושו: האם אתה חושב שאני חס ושלום תחת מדת הדין בשביל חטאי, שבשבילי אין הקב"ה רוצה להרכין פני 'אריך' על פני 'זעיר אנפין', וזה גרם להסתלק מדת הרחמים דדיקנא מזל העליון מן הזעיר אנפין, ומזה נצמח הַשָּׁר מִנְעַת מִנְעַת 'פְּרֵי בֶטֶן', היינו תתע"ו נימין דדיקנא, הוא השפעת 'בני חיי ומזוני התלוי בהמשכת 'אריך' הנקרא 'פרי בטן' אל תוך 'זעיר אנפין'.

ויעקב אבינו רצה לומר לרחל שאי אפשר להיות זה, והראיה כי אני יש לי בנים אם כן כבר זכיתי להשפעת 'אריך', ואם כן בהכרח שאין אני חייב דבדב, רק כי צודאי לא צמטאי נהווה הענין ההוא, אלא שהוא סיבה מאלת השי"ת היודע הטוב לכל אדם ועל כן עליך לקבל באהבה גזירת השי"ת, ולא תטעון שהדבר תלוי בחטאי חס ושולום.

צוקנו של 'זעיר אנפין', להאיר גם צו בזעיר אנפין י"ג תיקוני דיקנא ולכן יש דינים חס ושולום, מה שאין כן כשפני 'אריך' מאירין בפני זעיר אנפין כאמור למעלה 'בהופיע מזל העליון בדיקנא', אז יתהווה גם צו בזעיר אנפין י"ג תיקוני דיקנא במקום הט' תיקוני דיקנא המאירין שם תמיד, ואז יושפע רב טוב כנוצר לעיל שפע של רוב רחמים ובני חיי ומזוני.

והנה כתב הקדוש רבי שמשון מאוסטרפולי זלה"ה הי"ד **נספר קרנים וצפירוש דן דין, כי הגם שיש בדיקנא ד'אריך אנפין' י"ג תיקונים, הם י"ג חלקי הזקן, מכל מקום כל חלק וחלק מלא שערות דקות, וכשתצרף כל השערות כולם ביחד, אז תמצא שיש צדיקנא קדישא 'תתע"ו נימין' [-שערות], והוא מרומוז בפסוק משגב לעמות צלרה (סהלס ט ז), דהיינו שבעת צרה אז יש לנו משגב והצללה על ידי 'תעות', שהם התתע"ו נימין הנמצאים ב"ג תיקוני דיקנא ד'אריך אנפין', והוא מספר 'פרי בטן', דהיינו המילוי של 'בטן' שהוא ה'פרי' של העיקר, דכמו שהאילן עיקר והפירות הגדלים עליו ממלאים אותו, כמו הוא בתיבות, שאותיות הפשוטות העיקריות הם כמו האילן, והמילוי של האותיות הם כמו הפירות' הגדלים על האילן, וכאן הרי המילוי שהוא ה'פרי' של אותיות 'ב', ט, נ, הם כוזה: י-ט מן אות 'בית' י-ט מן אות 'סית' ו-ן מן אות 'נון' (עלה תתע"ו) והוא צנימטריא**

וַיִּחַר אֶף יַעֲקֹב צְרָתְל וַיֵּאמֶר הַתַּחַת הַלְהִיט לְנִכְי הַשָּׁר מִנְעַת מִנְעַת פְּרֵי בֶטֶן. יש להבין (א) מה שאמר צלשון זהו התחת אלהים אנכי וכו', דבדודאי לא סברה רחל שהוא במקום אלהים חס ושולום. (ב) ועוד צריך להבין הלשון שאמר אשר מנע ממך 'פרי בטן', ולא אמר קתם 'בנים' כמו שאמרה רחל 'הבנ לי בנים'.

אך נודע מה שאמרו בגמרא (מעט קטן כמ). 'בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא', והכוונה הפנימית הוא כדלהלן: 'זכות' הנאמר כאן היינו 'היכל הזכות' אשר הוא מסוד ה'צבורה', וכוונתם ז"ל באמרו 'בזכותא תליא' קאי על הנהגת 'זעיר אנפין' שמתנהג ב'דין וגבורה' על פי 'זכות' התחנותים, ו'מזלא' הוא סוד 'מזל העליון' דדיקנא שהוא מדת 'נוצר חסד', שהוא כמדות העיקריות של הי"ג תיקוני דיקנא (לפי שכל הי"ג מדות משפיעים מתחילה להשני מזלין 'נוצר חסד ונקר, ומשם יורד למטה), אשר צהופיע מזל העליון של 'אריך אנפין' דדיקנא ד'זעיר אנפין', אזי יושפע רוב רחמים ו'בני חיי ומזוני'.

ובשחם ושלום הדינים גוברים שאז אין מקבלים ההשפעה מ'אריך אנפין' דרך הי"ג תיקוני דיקנא, אזי אינו מסתכל פני 'אריך' בפני 'זעיר אנפין' הנקרא גם כן 'עקב' [משום שיעקב התחתון היה מרכבה לתפארת], להיות זקן של 'אריך אנפין' סומך ומאיר

ביאור משולב

תוכן העניין: א) שלא להפסיק מללמוד גם במקום אריכות או קישוי הבנה. ב) מביא פלפול בהלכה להודיע שהוא בקי גם בנגלה. ג) תפלה שיבנסו דבריו בלב הלומד.

שעתא, ומאן דמתני, הא אפשר דלא הוי ליה אומדן דעתא היינו שלא היה לו דעת תורה, ואולי לא ידע צורתא דשמעתא ואי אפשר לכתוב דברים הללו בלי דעת תורה אמיתית, ויהא חיבור הלז בעיניהם כאין וכאפס וימנעו אחרים מללמוד בו, ולא ידעו בני ישראל מהאוצר הגדול איך לעשות את השבת, על כן מן ההכרח אמרתי להעלות על הרפוס דבר אחר מפלפוליו בסוגיות הש"ס דרך קיצור הדברים, כדי שההנהגה בו יראה ששמתי פני בהלכה הליכות עולם.

ואם יעלה זכות אבותי להגיע אל שתי השאיפות הקדושות, א) להעלות על הרפוס חבורי באר מים חיים על התורה שכולו יראת שמים ועבודת ה', ב) ואוכה לעלות לארץ הקדושה תכנה ותכונן במהרה בימינו, אז אפשר שאזכה גם כן שמשם יפרד ויתפרשו וידפסו דברי דבריו גפ"ת ושאלות ותשובות שתחת ידי בעזרת השם יתברך ידוע שאכן זכה לגמור שני השאיפות שלו, א) שהדפיס ספרו הקדוש באר מים חיים, ב) שעלה לגור בארץ הקודש בעיר צפת, ושם מנוחת כבודו, וגם זכה לכתוב ספר 'שער התפלה' על עבודת התפלה, וספר 'ארץ החיים' על מסכת ברכות.

*

כאן מאריך בדברי פלפול, ואחר כך מסיים:

והנהגה זכני השם יתברך להעלות לזכרון לפני ה' ספר הזה של שמונה עשר פרקים, היינו תשעה שרשים בחלק ראשון, ותשעה דרושים בחלק שני, והם כנגד שני אותיות ראשונות ה-י של שמי חיים, השם יתברך יזכני להעלות עוד דברים מי"ם התלמוד שהעליתי, ועל ידי השמעתתא הלז מי"ם התלמוד יתוקן גם שני אותיות אחרונות יוד מם שבשמי. גם מספר שם חיבורי סידורו של שבת עם הכולל משלשה התיבות, עולה כמספר שמי ושם אבי ז"ל הצעיר חיים בן מוהר"ר שלמה כמספר השוה (1,321) חושבנא דדין בחושבנא דדין.

לכן הגם כי צעיר אנוכי מאיש ולא בניית אדם לי, ומי אנוכי לערוך תפלה לפני מלך אל רם ונשא, אך על חסדו וטובו אשען להתפלל ולהתחנן לפני שמו הגדול, שהח"י פרקים שערכתי בחיבור הלז שיהיו לרצון בקרבן עולה, ויתקיים כי ח"י חי יודוך בעולם הזה ובעולם הבא, ואוכה להתהלך בארצות החיים להסתפח על נחלת ה', אמן ואמן כן יהי רצון.

והאלהים הרועה אותי מעודי, יגמור בעדי לחתום תורה בלימודי, תפלה להש"ת במליצת לשון הכתוב (שעי"ט טו) צור קְעוּדָה חָתוּם תוֹרָה בְּלִמְדִי, והכוונה שיתקפו הדברים בלב הלומד את הספר, ככלל הכתוב לחיים בירושלים על פי לשון הפסוק (שעי"ט ד א) [מרומי שנכתב על ידו ששמו חיים].

הלא כה דברי

הק' חיים במוהר"ר זללה"ה

חונה במאהלוב ובאמשאן וקעשענובו ומשערנאוויץ והגליל

ועתה בסיום ההקדמה חוזר רבינו המחבר על בקשתו, יען כי רוב דברי הספר הלז נכתבו בעיקר בשביל דלי העם פחותי ערך בתורה, כידוע שחלק גדול מאנשי המחוז ההוא (מדינת רומניא) היו רחוקים מאוד משמירת התורה והמצוות כראוי, ורבינו עסק כל ימיו להדריכם בדברים הפשוטים והיסודיים כשמירת שבת וכשרות וכדומה, ובשבילם הוצרך להלביש את דיבוריו במשלים וענינים פשוטים ביותר, על כן דברי מליצתי ובקשתי כפול ומכופל, שלא ירפו ידיהם ולא יעזבו דברי החיבור הזה מפני איזה מקום שמובאים לשונות מספרי קבלה שלא יהיה הלשון מורגל לפניהם, אך יאמינו הדברים פשוטין דברים הנכנסין בלב הקורא, כי בעבור זה העמדתי לשון החיבור לפעמים קצת באריכות כדי להבין שומע דומיא דמשמיע על פה, כמו שהלביש הדיבורים בשעת אמירתן בענינים פשוטים ודרושים, והדורש - הוא רבינו - הלביש עומק כוונתו בין השורות, כן נעתקו ונכתבו הדברים בספר הזה, ולכן כאשר יראה הלומד אריכות הכתב ידע לחפש את האוצר הטמונה בין השורות, כדי שיוכל לידע ולהבין אוזן שומעת לפי ערכם.

ובעבור זה הכאתי בכל מקום את מאמרי רבותינו ז"ל המובאים בחיבור הלז ככל עריכת לשונם, ורשמתי מקומם ומוציאם לדעת אפוא הם רואים אותם, כדי שיקל גם על מי שלא יהיה לזכרון בין עיני ענין המאמר על כוריה, ועל ידי שנלמדו את הספר בעיון להתבונן בכל מאמר חכמינו ז"ל המובא שם, נוכל להשכיל ולמצוא את האוצר הגדול הטמון בין השורות.

והשם יזכני בזכות הרבים, שרבים אלה יעשה רישם בלב השומע, ולהבא אש קודש של קדושת השבת שבקרה בלב הצדיק יושפע בלב הלומד, ובוה יזכה הצדיק להיות ממצדיקי הרבים כבוכבים המאירים את חשכת הלילה, ומוסיף ברכה לעצמו שבזכות זה יהיה מצוה גוררת מצוה ואוכה להוציא לאור גם חבורי באר מים חיים על כל התורה שהם דברים ערבים, יערוף כממר לקחי כמל עלי עשב ורביבים, בעזר השם יתברך ובסיעתא דשמיא, דמטיבותיה מטיב לישירים ולטובים.

*

והנה חוץ מהחידושים על התורה גם על זה אנדה לאל עלי גומא, אשר חנני בדעת ובתכונה לבוא דרך פלפול גם בסוגיות הש"ס בנפ"ת, ועל זה הנני משתחוה לפני כבודו והדר נאוונו ברוך כבוד ה' ממקומו וממעונו שנתן לו הזכיה ללמוד נגלה עם נסתר ביחד.

ולזהיות שקמי שמיא גליא שאין דעתי ורצוני לעשות עמרה להתגדל, על כן מננתי את ידי להביא לבית הרפוס דברי חבורי בנפ"ת ושאלות ותשובות בעניני הלכה הנמצאים בכתב תחת ידי בעזרת ה', כדרך הצדיקים שאינם רוצים להתראות ולהתגאות בתורתם הנגלית, ולא רצה להדפיס רק הספרים שיעורו לבב בני ישראל לעבודתו יתברך, אך אמרתי אולי יבאו דורות האחרונים ויאמר מאן האי דקיימא ליה

לאחר מכן נכנס אליו תלמידו הערבי נחל והתלונן לפני רבו על גודל הצער שיש לו מהלומדים כל הזמן, ועתה חשב שכאשר יפלפל רבינו עמהם ויראו רב חילו באורייתא יפסיקו מלריב עמו עוד, ועתה הרי נתן להם פתחון פה שהצדק אתם חס ושלים, ענה לו רבו 'כל ימי עמלתי שלא אתראה כלמדן בעיני הבריות, וכעת ברגע אחד אתה רוצה שאאבוד עולמי חס ושלים, אכן בפעם אחרת כאשר התעוררה שם איזה שאלה על מקוה שהיה נוגע לכבוד שמים לעיקר דאורייתא, והערבי נחל שלח לשאל דעת רבו, והורה להיתר, שם חשף את זרוע קדשו בראיות ברורות מש"ס ופוסקים וראו כולם רב חילו בתורה.

גם מפורסם מנהגו בקודש של הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז וזה"ה שבכל שנה ביום ל"ד בעומר יומא דהילולא של הרה"ק הרבי ר' מענדל'ע מרימינוב זה"ה היה רגיל ללמד בבכיות עצומות את מכתבו הנורא של הרה"ק בעל מראה יחזקאל זה"ה (שור"ת מראה יחזקאל סי' קד), שכתב בעת שהותו בעיר רימינוב תחת צל רבו הגדול, כאשר אביו דרש מאתו בשם גאון אחד שיכתוב לו פלפול דאורייתא ובקיאזת מרבו הרה"ק מרימינוב, והיה אם ימצאו חן בעיניו אז יסיר את התנגדותו ויצטרף גם הוא אל דרך החסידות, אז השיב לו המראה יחזקאל בין הדברים שהקטן שבחברייא יודע ש"ס ופוסקים על פה, אך מה זאת נגד עבודתו הקדושה של בני החברייא בכלל ושל רבו הקדוש בפרט, שרגע אחד מעבודתו מעמיד את כל העולם על תילו, עיי"ש באריכות.

המחבר היה יודע גם תורת הנגלה:

והנה כי כן דאג רבינו בעל באר מים חיים זה"ה בעת כתבו הספר הקדוש הזה, שכיון שתכליתו חזקה מאוד להראות לכל עם הקודש גודל ערך השבת קודש, וכשיראו איזה 'לומדים' את הספר שבו פלפולים מש"ס ופוסקים יוציאו עליו הקול שהוא רק מתעטף במעטה חסידות ואינו יודע ספר, וימאנו מללמוד בספרו, ויגרם מניעת התפשטות אור השבת בקרב ישראל, לכן העתיק בראש ספרו פלפול עצום בסוגיא חמורה של 'ספק טומאה', שבה מראה רב חיליה באורייתא, כדי שספרו יגיע אל כל אחד מישראל בלי שום עיכוב.

אכן אנו נדלג את כל הפלפול משני סיבות: א) אינו שייך אל עצם הספר ולתכליתו והוא רק להורות שיודע גם תורת הנגלה, ב) הננו מאמינים בני מאמינים בצדיקי אמת, כמו שכתוב 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו, והננו מאמינים בגודל צדקתם וקדושת תורתם ועבודתם הנפלאה שהיתה הכל בלתי לה' לבדו, ולא נצרך לן שום הוכחות על זה, ואודרכה כל המוסיף גורע, לכן נתחיל תיכף ללמוד בפנים הספר הקדוש.

סיום ההקדמה:

ומסיים בבקשה שבזכות התעוררות לקדושת שבת יזכה להוציא לאור חיבוריו על התורה ועל גפ"ת, ונפלא שלבסוף נתקיים רצון יראיו יעשה, שאכן זכה להדפיס חיבוריו המדברים מעניני עבודת ה', אבל חידושי הרבים בסוגיות הש"ס שאינם דברי התעוררות לעבודת ה', לא באו מעולם לבית הדפוס.

ומתפלל בעד כל הלומד בספר הזה, שיזכה להגיע להבנת עומק המושג הטמון בספר הזה, ויזכה להרגיש טעם המתוק של נועם קדושת השבת. ובזכות לימוד אלו ח"י פרקים (ט' שרשים בחלק ראשון, ט' דרושים בחלק שני) פעם ושתיים יקויים חי (בעולם הזה) חי (בעולם הבא) יודוך, וכל הלומד בספר זה יחקקו הדיבורים בתוך לבו, אמן כן יהי רצון.

שם ועבר י"ד שנה... ולא יישן רק למד בהתמדה רבה שאין לשער ואין לספר, ואין התורה מספרת מזה כלום, כי אין זה נוגע לנו למעשה כי לאו לכל אחד אפשר ללמוד תורה בהתמדה של יעקב אבינו, אבל גלגולי הסיבות שעברו על ראשו הוא שלחן ערוך לכל איש ישראלי ללמוד מזה על הגלגולים והקישורים שעוברים עליו, לידע שהכל הוא תורה והכל הוא עבודת ה'.

ידוע מספרים שכל תנועה וכל פסיעה מהאבות הקדושים היא תורה שלימה, כי האבות חן הן המרכבה, ותיבת מרכבה היינו רכב (רישואג, וכהיום 'קאר'), כמו שהרכב אין לו שום 'דיעה עצמית' להיכן ליסע ואימתי ליסע וכדומה, כי הוא בטל בתכלית אל הרוכב, כן היו האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, שלא היה להם שום דיעה לעצמם וכל נשימה שלהם בכל כ"ד שעות היום והלילה היתה רק האיך לעשות רצון הבורא בשלימות, בלי שום עצמיות כלל, כמו שאיתא בספר 'בת עין' (פ' וירא) על הפסוק וירא אליו ה', שלא נכתב וירא ה' אל אברהם, כי אברהם אבינו היה כל כולו מרכבה עד שלא היה שום מציאות עצמי, ולא היה נראה אפילו כגוף אדם, ולכן כתיב רק וירא 'אליו' בלי שם.

ועובדא הווה בשני הצדיקים הרה"ק ר' הירצקאל לע ראצפערטער זלה"ה עם ידידו וריעו הרה"ק ר' שמואל קאמאדער זלה"ה שבצערותם היו בצאנו ופיקחו על עבודת רבם הקדוש מרן בעל דברי חיים זלה"ה, ואמרו זה לזה מגודל התפעלות מעבודתו הקדושה בראותם שבושר כאש להשי"ת כ"ד שעות רצופות ממש, ואם כן איפה מה היתה כבר עבודת האבות הקדושים? באותו יום בעת הסעודה בעריכת שלחנו הטהור ענה הדברי חיים זלה"ה ואמר "היינטיגע יונגעלייט, גלייך ווען זיי זעהן עפעס זענען זיי עם מדמה צו די אבות, ווייסן זיי דען נישט אז די אבות זענען למעלה למעלה מהשגה".

ואמר הרה"ק רבי פנחס'ל קאריצער זלה"ה שהאבות הקדושים לא דיברו שום מילה רק מה שנכתב בתורה, חוץ מתורה ותפלה, זאת אומרת שאם תספור כל התיבות שבתורה דיבורי אברהם יצחק ויעקב, תדע שיהו כל דיבורים בעולם הזה, ולא דיברו אף תיבה אחת יותר, ומשום שכל דיבור שלהם היתה אלקות וכל תנועה שלהם היתה תורה שלימה, לכן נכתבה בתורה על ידי הקב"ה בעצמו והיא סובלת כל הפירושים דכולהו איתניהו בהו.

ומענין לענין מתאמרא מצדיקים, דכיון שאברהם אבינו היה המרכבה למדת החסד האריכה התורה קצת בדיבוריו ומאורעות שלו, כיון שזה נוגע גם לנו קצת ללכת בדרכיו, וגבי יצחק אבינו שהיה המרכבה למדת הגבורה לא נכתבה רק מעט מזעיה, כפי חיי שרה ובפ' תולדות, כי מדתו הקדושה גבוה למעלה מהשגתו, וכמו שאי אפשר לעולם להתנהג במדת הדין, עד שלכן הלכה כבית הלל דמקילי טפי, כן אי אפשר להבין וללמוד מדרכי עבודתו הקדושה, אכן יעקב אבינו שמדתו היתה התמזוגות החסד והדין, בחינת תפארת ובחינת רחמים, אצלו האריכה התורה בשבע פרשיות קדושות 'תולדות', ויצא, וישלח, וישב, מקץ, ויגש, ויחוי, להודיע לנו שללמוד ממנו איך לחיות על פני תבל, וכאשר רואים בתורה הקדושה 'חיוי הסוערים' של

יעקב אבינו ואיך עבר על הכל, הננו לוקחים מזה מלא חפניים חיוק והדרכה, וזה הוא תורה שלימה, וזה מה שאמר לנו הילעכאוויטשער צדיק שמאורעות חיוי של יעקב אבינו הוא תורה כשמה ש'מורה' לנו איך להתנהג כל ימינו עלי אדמות.

כדאי להוסיף, שבסדרה זו פגע יעקב אבינו שני פעמים מלאכי אלקים: א) בריש הסדרה, אחר שישב בבית מדרשו של שם ועבר י"ד שנים ולמד תורה בקדושה עליונה, וזה לראות מלאכים בחלום! ב) בסוף הסדרה, אחר שישב עשרים שנה בבית לבן ועסק כל היום וכל הלילה בעבודה קשה להעמיד משפחה עם שנים עשר ילדים ועמל קשות על הפרנסה, וזה לראות מלאכים בהקיץ! כי זו היא 'תורה' בדרגה עליונה ביותר.

אך ביתר התבוננות בפרשה זו של יעקב אבינו שנשא לאשה קודם את לאה ואחר כך את רחל, יודע כל בר בי רב שאין הענין כלל כמו שמדמין בפשטות, יעקב אבינו אינו אדם פשוט רק עצם אלקות עד שהקב"ה בעצמו קרא ליעקב בשם א"ל, גם רחל ולאה לא היו סתם נשים מעיר חרן, רק בחינה אחת עליונה וקדושה הנקראת 'רחל' ובחינה שניה הנקראת 'לאה', שהם היו מרכבה אליהם, כיודע כל זה מספרים הקדושים.

ובדרך צחות מסופר, איש פשוט אחד מחסידי הרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זלה"ה שָׁבַת פעם במחיצת רבו הקדוש, ובחזירתו שאלה אותו אשתו ששמה היתה רחל לאה, מה אמר הרבי, אמר לה: לא הבנתי כל כך את ה'שלש סעודות תורה' כי היתה תורה עמוקה, אבל זאת ידעתי שבכל משך התורה לא חדל מלהזכיר את שמך.

ובאמתן של דברים, יעקב אבינו היה מובחר היצירה, צדיק יסוד העולם, שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם קדמאה, תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, הוא היה עמוד העולם, והיה מקושר להשי"ת באופן גדול למעלה מהשגתו, וכל מחשבה דיבור ומעשה שלו היתה רק להמליך את השי"ת על כל העולם ועל כל עניני העולם ברוחניות ובגשמיות, ובעבודתו הקדושה המשך שפע רב לעולם לו ולזרעו לדורותם, ואופן התקשרותו בהשי"ת (נישואין הוא ענין התקשרות) היתה פעם בבחינה עליונה הנקרא לאה, בחינה מוסתרת מעין כל רואה הנקרא בספרים בשם מוחין, ופעם היתה התקשרותו בבחינה תחתונה הנקרא רחל, בחינה גלויה ופנוחה הנראה לאדם ונקרא בספרים בשם מדות.

יעקב אבינו רצה להתחיל קודם עבודה הקטנה בחינת רחל (נישואין הוא ענין התקשרות) ואחר כך עבודה הגדולה בחינת לאה, ולכן בבוקר כאשר ראה וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה יִצְחָק, צעק על לבן מה זאת עֲשִׂיתָ לִּי לְמַה רְמִיתִנִּי, ואמר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זלה"ה שהכוונה הוא מלשון 'רם', למה העליתני, כי לאה היא מעלמא דאינתכסא שהוא למעלה בספירת בינה, ורחל היא מעלמא דאיתגליא שהוא למטה בספירת מלכות, ואמר יעקב למה העליתני להתקשר מקודם בלאה שהיא למעלה ואחר כך אצטרך לירד להעלות את רחל (עיי' במאור ושמש על פסוק זה אריכות בענין).

גם מצינו בספרים שהאדם יכול להתקשר להשי"ת על כל ב' אופנים: א) על ידי לימוד התורה 'בחינת לאה', כי התורה הוא עמוק עמוק וכל כמה שמתבוננים בה

מוצאים שיש בה עמקות יותר, כל שכן בסודות התורה שאמר הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זלה"ה שבלמדו סודות התורה היה מעמיק בכל דבר עד שהחליט שאי אפשר לו להשיג הענין על בוריו, ומרן הבעש"ט זלה"ה אמר 'תורת ה' תמימה' עדיין היא תמימה ולא הגיע שום אדם לעומקה האמיתי, ולכן נקראת 'עלמא דאינתכסא' כי פנימיותה נתכסה מבני אדם, וזהו בחינת לאה שהיתה תמיד עצבה כי מעולם לא ראתה טוב חלקה, והיא נקראת בחינת 'עולם הבא' כי מקור התורה הוא בעולם הנסתר, וזה הטעם שכאשר נשא יעקב את לאה לא ידע ממנה, כמו כל לומד תורה שהגם שהוא מתקשר עם התורה עם כל זה עדיין אינו מכירה על בוריה.

ב) על ידי התפלה 'בחינת רחל', שהיא מראה לאדם פנים יפות, כי כאשר מתפלל בטוב וזכה לראות הישועה שעליה הוא מתפלל, כמו שאומרים בכל יום וְעוֹנָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שְׁעָם אֱלֹהֵי, ולכן נקראת 'עלמא דאיתגליא' כי יכולין לראות כמו עין ההצלחה המגיע מכח התפלה, ונקראת 'עולם הזה' כמו שקראו בגמרא (שבת *). את התפלה בשם 'חיי שעה', ולכן היתה רחל תמיד שמחה בראותה הטוב המגיע לה, וזה הטעם שכאשר נשא יעקב את רחל כבר ידע ממנה, כמו כל העוסק בעבודת התפלה שכאשר הוא מתקשר עם כח התפלה וזכה לפעול בה נפלאות ולראות ישועות ונפלאות כמו עיניו.

ויש עוד אופנים של התקשרות להשי"ת להמליכו על כל רמ"ח אבריו ושם"ה גידי הנרמזים בשם רחל ולאה, כמו שהאריך בספר הקדוש בת עין (פ' ויצא ד"ה וירא ה' כי שנואה לאה) במתיקות אופני עבודת ה', בחינת לאה היא 'עולם המחשבה' ולכן היא באתכסא ונקראת לאה בחינת לאה שלא ניכר לחוץ מה שבתוך המחשבה, והוא שורש כל שם"ה מצות לא תעשה, כי המקיים מצות לא תעשה אינו ניכר בחוץ כי הוא 'שב ואל תעשה', ועל כן אין להחיצונים אחיזה במקום ההוא, וגם לא שייך שום פניה וגסות כל כך כי הוא דבר הנסתר במחשבה ולב, מה שאין כן בחינת רחל שהיא 'עולם הדיבור', שורש מצות עשה, עיין שם באורך. גם עבודת ה' על ידי מדת ענוה הוא בחינת לאה, והעבודה על ידי מדת יראה הוא בחינת רחל (עיי' שפתי חן הכללי הקדמה ח, אריכות גדול בענין זה).

לבן הרשע נקרא בספרים בשם לובן העליון, כי כל מאורע בעולם הוא בהשגחה מיוחדת מן השמים, יעקב אבינו היה עני מאוד וחשב שאינו ראוי לעבוד רק עבודה קטנה, אך מן השמים ידעו מדרגתו הגדולה ושלחו לו את לאה, לעבוד את ה' במוחין דגדלות.

מעשה אבות סימן לבנים, כל איש ישראל יש לו לעבוד את ה' כפי בחינתו ודרגתו במוחין דגדלות, ולא יאמר "איך האלט נאכנישט דארט" שאינו כדאי למדריגה זו, כי החלש יאמר גיבור אני, ויתאמץ תמיד להתעלות למעלה ולא לעמוד על מקום אחד, וידע כל איש שהוא בעצמו גם כן אינו איש פשוט, ובפעולותיו עושה גם כן רושם גדול למעלה, והשי"ת אומר לכל איש יהודי "חטוף עוד מצוות יותר ויותר, ואל תסתכל כלל אם אתה ראוי, כי הנך חביב אצלי מאוד", וכשמחילין לעשות הקב"ה עוזר שיכולין להגיע, ובשם ה' נעשה ונצליח.

יצא לאור ע"י

מכון שפתי חן

לקבל, לנדב, להעיר על הגליון וכן לקבל הגליון על הפאסט נא להתקשר עם המכון
646-838-1822

gilyonsc@gmail.com

זכות בגליון נתגרב
לע"נ האשה החשובה מרת
חיה דינה בת ר' אליעזר ע"ה
נפטרה י"ב כסלו שנת תשס"ח לפ"ק

זכות פרנס הגליון

נתגרב לע"נ רבינו הקדוש רבי אברהם דוב כ"ר רוד
זלה"ה ז"ע - בעל בת עין
נלב"ע י"ב כסלו שנת תר"א לפ"ק

ברצונך לקבל הגליון בכל שבוע, ואין לך אפשרות לקבל על אימנע, סדרנו כ"ס שיוכלו לקבל גם על הפאסט. נא להתקשר עם המערכת 646.838.1822

הכנה דרבה לקיום מצוות טר חנוכה

ימים המאזרים של חנוכה מתקרבים וכאים

אם אתה רוצה
להרגיש טעם המתוק
לידע "מהו חנוכה"?

כדאי להתחיל עתה לעשות
הכנה דרבה, על ידי
הלימוד בספר הנפלא

שפתי חן לחנוכה הנרפס מחדש

ושם תמצא מבורר בטוב טעם ודעת
טעמי המצוה עפ"י משנתם של רבותינו
הקדושים תלמידי הבעש"ט זלה"ה ז"ע,
וביאורים מתוקים על כל פרט וכל חלק
מהמצוה החביבה הלזה,
גם כוונת הברכות, בצירוף כמה נוסחאות
לשם יחוד, והוספנו כל סדר הזמירות כפי
המנהגים של רוב צדיקי הדורות.

להשיג בכל חניות הספרים

מכירה הראשית: שארף 718-812-5120 באר"י: הפצה וועג 053-315-6312

נ"ב: המחיר הנמוך של \$100 לכל הסעט, ממשיך רק עד חנוכה בס"ד.